

Osebnostne zadeve

—i Premeščeni so z ukazom: Pirkovič Ivan iz Zidanega mesta v Ljubljano; Prevec Amalija iz Arti v Predoslje; Pirkar Viktorija iz Strug v Polom; Intihar Alojzij iz Izlake v Krko; Colnar Antonija iz Črnuč v Gornje Pirniče; Nagelschmidt Herbt Josipina iz Hajdine v Ptuj-okolica; Kegl Vekoslav iz Sv. Jakoba v Slov. gor. v Reko; Kegl Antonija iz Sv. Jakoba v Slov. gor. v Reko; Vizjak Ciril iz Črnomlja v Prečno. — Premeščeni so z odlukom: Rape Vladislav iz Moravč v Senčur; Rape Cecilija iz Moravč v Senčur; Damjančič Dragica (s-hrv.) iz Maribora v Celje; Vrsk Valerija iz Boževiča (zetska banovina) v Birčno vas; Škilan Josip iz Limbuša v Studence; Rutar iz Zabukovja v Lesce. — Nameščeni so bivši učitelji-vojaki: Kramer Fran — Blanca, Mazi Vinko — Gorjuše, Marolt Fran — Sela pri Zagorju, Turk Josip — Pernice, Lampič Stanislav — Vrata, Dobaja Ivan — Stogovci, Donik Anton — Škalske Cirkovce, Majerič Hugo — Resnik, Slekovec Adalbert — Črensovci, Torelli Janko — Ščavnica, Ulaga Emil — Ziče, Rojnik Josip — Kalobje.

—i Napredovali so učitelji (-ce) v IX. skupino: Rutar Terezija, zabavilja iz Stor; Pečar Srečko, iz Petrovc; Semlič Danica iz Grosupelj; Trotošek Julij iz Bizelskega; Kosi Oresta iz Majšperka; v VIII. skupino: Horvat Božidar iz St. Janža; Škodlar Ivana iz Dobropolja; Knol Janez iz Fare vasi; Savli Andrej iz Predanovcev; v V. skupino: Vitine Ivan, Stara cerkev; Vuga Ivan, Ljubljana; Luknar Marija, Ptuj; Han Karolina, Ljubljana, Germek Anton, Ježica; Robnik Ivan, Maribor; Sešank Leontina, Kočevje; Kobau Amalija, Kostanjevica; Klemenčič Josip, Pobrežje; Bizjak Josip, Celje; Ozmeč Janko, Lipa; Mahkota Stanislava, Ljubljana.

NA DELO ZA NAŠE DOMOVE! VSA NAROČILA POTOM UGP.

Učiteljski pravnik

—š Brezplačno zdravljenje. Državni in banovinski uslužbenci, kakor tudi njih rodbine, imajo pravico do brezplačnega zdravljenja v bolnicah in sicer:

- služitelji in zvaničniki v III. razredu;
- nižji uradniki od X.—VI. polož. skupine in uradniški pripravniki v II. razredu;
- višji drž. uradniki od V. polož. skupine navzgor v I. razredu, — kolikor je v dotični bolnici takih praznih mest.

Uslužbenci pod a) in b) plačajo, če se zdravijo v višjem (II. odn. I.) razredu, razliko oskrbnih stroškov, ki so predvideni v »Pravilniku o bolničnih pristojbinah« — glej Službeni list št. 117/16 z dne 25. febr. 1933.

Pristojbine za intervencije, zdravila, obvezila in ostali material ne plačajo ti uslužbenci, neglede na razred, v katerem se zdravijo.

—š Prispevek za brezposelne, ki je bil odtegnjen od prejemkov za mesec marec 1933, znaša 1% letnega neposrednega (uslužb.) davka in je predpisan v § 8. zakona o naknadnih kreditih z dne 23. XII. 1932. — Služ. list 16/3 z dne 11. I. 1933. in se plača enkrat za vse leto 1933.

Prispevek bi se imel pobrati v 4 obrokih, vendar se iz tehničnih razlogov odteguje naenkrat.

V znanje vsem, ki so vprašali za zakonsko podlago odtegljaja.

—š Napredovanja v položaju. Kdor je zadostil pogojem § 49. ur. z., naj takoj vloži prošnjo za višji položaj.

Prošnje je označiti z A in B, priloge pa z A/1 i. t. d.

Kdor je prosil za V., VI. in VII. skupino v letu 1931. in začetku leta 1932., pa še ni napredoval, naj takoj obnovi prošnjo!

V spomin učiteljice Švajger-Arko Marije

Tako tiho, skromno in neopaženo je odšla iz tega sveta tovarišica, ga. Švajger-Arko Marija. Človeka obide groza, ko pomisli, kaj vse mora pretrpeti učitelj, učiteljica, kako malo je poplačen težki poklic, skrb za mladino in kako malo se javnost zmeni za vzgojitelja v poklju. Ko umrje, ga spremlja k zadnjemu, tako potrebnemu počitku, le majhen krog prijateljev, morda samo najožji sorodniki.

Skromno je živela ga. Švajgerjeva. Če pomislim na svoje službovanje tam v Dolenji vasi pri Ribnici, se spomnim naše ranjke tovarišice. Ko sem stopil popoldne po pouku na šolski vrt ter mi je pogled ušel k sosednji hiši, last pokojne tovarišice, sem se zamislil v vse tisto samopremagovanje, ki jo je stal ta tih koticček. Sama mi je večkrat pravila o trpljenju, ki ga je prebila za časa svojega službovanja, o vsej odpovedi tudi najmanjše udobnosti, samo da bi si vsaj toliko prištedila, da bi imeli njeni otroci domek, kamor bi se zatekali v dobrih in hudih časih. In ta dom jim je izbojevala z naravnost občudovanja vredno vztrajnostjo. V času velikih počitnic je ta dom oživel, slišali so se lahni akordi iz sobice in če si se tiho prikradel k oknu ter od daleč pogledal v sobico, si videl njeno hčerko, kako je z navdušenjem izvajala iz glasovirja vse ono veselje, ki je polnilo njeno dušo, izražujoč neskončno veselje, da lahko igra ob strani svoje zlate mamice-učiteljice.

In ta dom danes sameva, sameva, krasni vrt, katerega so gojile skrbne roke blage po-

—š Taksa za pritožbe na državni svet in upravno sodišče.

Po § 12. zakona o naknadnih kreditih z dne 23. decembra 1932 — Služb. list št. 16/3 z dne 11. jan. 1933. — znaša taksa za pritožbe na drž. svet in upravno sodišče 1% skupne vrednosti spornega predmeta, a ne sme biti manjša

- za pritožbe na drž. svet od 200.— Din,
- za pritožbe na upravno sodišče od 100.— Din.

Če je sporni predmet neocenljivega značaja, znaša taksa za pritožbo:

- na državni svet 400.— Din,
- na upravno sodišče 200.— Din.

Pritožbe proti odločbam upravne oblasti, ki pridejo v poštev za učiteljstvo, so po večini značaja neocenljive vrednosti (n. pr. štetje let, premestitev) in je zato plačati takso a) 400.— Din in b) 200.— Din.

Za pritožbe na državni svet ne plačajo državni uslužbenci te takse v naprej, temveč se pobere taksa naknadno, če državni svet odbije pritožbo.

Mladinska matica

Z 21. SEJE.

1. Glede izplačevanja honorarjev se sklepe: Izplačila naj se izvršijo šele, ko je delo tiskano. Če pa gre sprejeto delo v tisk šele prihodnje leto, dobi lahko avtor že prej nekaj na račun. Prej se lahko plačajo tudi naročena dela.

2. O razpisu nagrad se bo razpravljalo pri prihodnji seji. Tajnik naj pregleda po zapisniku, vse v tem pogledu dosedaj sprejete sklepe, da se napravi osnutek, ki bo služil kot baza za bodoče razpise.

3. Pri poročilih v »Učiteljskem tovarišu« o sejah Mladinske matice naj se opuščajo vesti, ki ne zanimajo širših krogov.

4. Cena za Teslo se določi za kartonirane izdave po 26, vezane v polplatno po 32, vezane v celo platno po 36 Din. Po tej ceni se bodo dobivale knjige pri Mladinski matici do konca aprila t. l. Po tem roku bodo stali kartonirani izdavi 30 Din, vezani v polplatno 36 in v platno 40 Din. Po tej ceni se prodajajo knjige tudi v knjigarnah.

ZEMLJEPIS IN ZGODOVINA

za III. in IV. razred osnovnih šol

od J. Polaka

stane samo 9 Din, odnosno 10 Din, a vam zelo olajša pouk, ker vam ni treba snovi narekovati, si otroci s tem ne kvarijo pisave in ne pravopisa ter pridobite na času. Naročite takoj vse štiri knjizice za 38 Din, odnosno one, ki jih potrebujete za sebe ali učence

v knjigarni

Učiteljske tiskarne v Ljubljani
ali pri podružnici v Mariboru

kojnice. Ker ni imela več prilike negovati nežnih dušic, je vso svojo skrb posvetila negi cvetlic, katere so pač najlepše uspevale le pod njeno večjo roko. Znana je bila daleč naokoli kot izborna vrtnarica.

Radi svoje vedno hujše živčne bolezn, ki si jo je nakopala med svetovno vojno, ko je pohitela s svojima otročkoma v Prago, da bi tam študirala njena hčerka Mimi, zdaj odlična pianistinja na konzervatoriju v Ljubljani, je bila prisiljena blaga pokojnica prodati svoj lepo urejeni domek. Odsla je v Ribnico k svojim sorodnikom. Težko ji je bilo slovo od tega tihega, s solzami pridobljenega doma. Večkrat mi je pravila, da je s tem prišla ob svoje veselje. To jo bo pokopalo, je trdila, to brezdelje. Je že tako z našim stanom: ves svež in čil si še v šoli v kljub visokim letom, toda — ko stopiš v pokoj, se kaj kmalu zrušiš! Ko zapustiš šolo, izgubiš oni zlati studenc, iz katerega ti prihaja vedno osvežujoči vir, da se čutiš mladega le med mladino.

Blaga pokojnica se je rodila leta 1859. Izhaja iz znane rodbine Arkotove v Ribnici. Službovala je v Črnomlju, v sončni Vipavi, kjer se je baje še najbolje počutila, v Sodražici, v Ribnici in slednjič v Dolenji vasi pri Ribnici. Poučevala je v onih časih, ko so bili razredi še prenapolnjeni. Z nekakim zasmehovanjem mi je včasih predbacivala, da to ni nobena šola, ko imamo v razredu le po 30 do 50 otrok. Seveda — težko je razumela zahtevno moderne pedagogike, ko stopa v ospredje otrok in ne materija.

Da zaključim: Vsa veličina pokojnice leži v njenem življenjskem boju za dobrobit svojih otrok, ko je ob svoji skromni plači odgojila sina in hčerko, ki sedaj oba zavzemata visoki mesti. Gospa — počivajte v miru!
Kmet Herman.

5. Sklene se napraviti prošnjo na bansko upravo za priporočilo »Tesla«.

6. Določiti se način agitacije in razprodaje knjige na višje organiziranih ljudskih šolah, na meščanskih in na srednjih šolah. Tisti, ki prevzamejo po šolah agitacijo za knjigo, dobijo 1 izvod gratis. Na vsakih deset naročenih izvodov, dá Mladinska matica še en izvod zastonj.

7. Sklene se odkupiti rokopis realne vsebine »Potovanje skozi čas«.

8. Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

Je to, je moje in za otroke —
'Tempo' živji na otroke

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

Poslali smo upraviteljstvu večjih šol po 1 izvod Čermeljeve knjige »Tesla in razvoj elektrotehnike« z željo, da ga kupijo, ker je delo res potrebno vsaki učiteljski in šolarski knjižnici. Zaradi varčevanja nismo izdali za to nikakih okrožnic in obveščamo šolska upraviteljstva kar tem potom.

Iz »Kresnic V.« je izšel v zadnji številki »Jugoslovenčeta« prevod črtice Fr. Bevka »Strto srce«.

Prihodnja številka »Našega roda« izide te dni. Tudi ta številka je bogata tako po vsebini kot po ilustracijah. Z verzi so zastopani Klopčič, Utva-Prunkova in Peric. Z beletristično prozo Hudales, Bevk, Primožič, Kmetova, Vouk in dr. — Podbevšek piše o Božidarju Jakcu, dr. Reja pa opisuje potovanje na Spitzberge; ilustracije so prispevali: Jakac, Gaspari in Tine Kos.

Čermeljevo knjigo »Tesla in razvoj elektrotehnike« smo odposlali vsem prednaročnikom. Kdor je še ni dobil, naj jo reklamira.

Izšla je knjiga »Tesla in razvoj elektrotehnike«.

Elektrotehnika je na zmagovitem pohodu po svetu. Vsako leto prinese v tem pogledu nova presenečenja. Za časa študija naših starejših tovarišev je bila elektrotehnika šele v povojih. Učitelj pa mora korakati s časom. Kar mu ni mogla dati že takratna šola, si mora pridobiti s samoizobrazbo. Zato so mu nujno potrebne knjige. Taka knjiga, ki mu na priprost način pokaže ves razvoj elektrotehnike, je Čermeljeva knjiga »Tesla in razvoj elektrotehnike«. Vsak učitelj, ki mu ni bila dana prilika, da bi lahko sledil napredku tehnike, bi moral seči po tej knjigi. Tovariši, ki so se učili fizike po nemških ali po teh prirejnih slovenskih izdajah, živijo v prepričanju, da so Jugoslavlani prav malo prispevali k razvoju elektrotehnike. Čermeljeva knjiga jim v tem pogledu odpre oči. Dokazuje nam, da se je elektrika prvič začela praktično uporabljati baš na slovenskih tleh in da so dali Slovenci, Hrvati in Srbi velike može na tem polju, med temi velikega izumitelja in učenjaka Teslo, ki prav nič ne zaostaja za Edisonom in Marconijem.

Ta knjiga nas ne vpelje samo v skrivnost elektrotehnike, kaže nam tudi veličino Teslovega dela. Dá nam samozavest, ki smo je potrebni. Ni samo poučna, ampak tudi vzgojna.

Zato bi ne smelo biti učitelja brez te knjige. Vsaka učiteljska knjižnica, vsaka šolska knjižnica bi morala imeti vsaj en izvod tega zanimivega dela.

Knjiga se naroča pri Mladinski matici v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/1. Do konca aprila bo cena kartoniranim izvodom 26, v polplatno vez. 32 in v platno vez. pa 36 Din. Po tem roku se bo prodajala po knjigarniških cenah po 30, 36 in 40 Din.

Lavo Čermelj:

Ob izdaji knjige o „Nikoli Tesli in razvoju elektrotehnike“

Čudno se bo zdelo marsikomu, da izpregovori avtor sam ob izdaji svoje knjige, toda smatram to za potrebno in sem prepričan, da mi ne bo tega nihče zameril.

Kdor je bil pri zadnjem predavanju, ki ga je imel te dni v Ljubljani docent amsterdamske univerze dr. Katz, je gotovo s posebnim zadoščenjem sprejel zaključne besede uglednega učenjaka, s katerimi je na slovesen način poudarjal, da velja v znanstvenem svetu naša bela Ljubljana kot središče za proučevanje skroba in da so razprave, ki so izšle iz instituta profesorja Sameca, pravi mejniki na tem polju. Škoda, da so slišali te besede iz ust tujega učenjaka samo oni, ki jim je to bilo že itak bolj ali manj znano. Katzova izjava pa zasluži, da najde pot v širše plasti našega naroda. Kajti doba petnajstih let od naše osvoboditve je še prekratka, da bi nas bila rešila vseh spon večstoletnega suženjstva. Še vedno se čutimo sužnje. Gospoda in mojstra vidimo le v tujcu, posebno v onem tujcu, ki je dolga stoletja vihtel svoj bič nad nami. Še vedno se ne zavedamo svoje lastne moči in svoje lastne vrednosti. Premalo poznamo sami sebe in se radi tega preslabo cenimo.

Vemo sicer za naše pesnike in pisatelje, morda poznamo tudi še tega ali onega našega jezikoslovca ali zgodovinarja. Toda vsi drugi naši učenjaki so nam po večini docela

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Ljubljani. Opozorjamo vse zadrudnike na občni zbor, ki bo 25. marca 1933. v sobi odsekov JUU v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Začetek ob 8. uri.

—g Učiteljskemu domu v Mariboru je daroval tov. Šima Vodenik 100 Din v počastitev spomina pokojnega zaslužnega tovariša in prijatelja Josipa Zemljiča. Taka počastitev umrlih tovarišev in tovarišič je gotovo najprimernejša, ker koristi stanovskim institucijam živih!

Gospodarsko izvenšolsko delo učiteljstva

ZA POVZDIGO KMETIJSTVA

—g Sodelovanje učiteljstva s kmetijskimi referenti za povzdigo kmetijstva. Sresko društvo JUU v Ormožu je na zadnjem zborovanju sprejelo sledeč umesten predlog: 1. Šolski upravitelji iz sreza pošljejo društvu točne statistike, pri katerih gospodarskih organizacijah učiteljstvo deluje. 2. Izvoli se odbor, ki bo ta material proučil in stopil v stik s sreskim kmetijskim referentom v svrhu izdelave gospodarskega programa za ormoški okraj. V odbor so bili izvoljeni tov.: Venigerholz, Pinterič, Belšak, Meola, Bitenc, Tomažev in Kocbek. — Dobro bi bilo, ako bi tudi ostala sreska društva organizirala enako akcijo.

—g Vsa sreska društva prosimo, da nam redno pošiljajo dopise, kaj so storila v pogledu akcije za povzdigo kmetijstva in sodelovanja s sreskimi kmetijskimi referenti, da bomo ta poročila in pregledne o razvijanju te akcije priobčevali pod gornjo rubriko v »Učiteljskem tovarišu«. Iz dosedanje uradne statistike je razvidno, da deluje v odborih zadrug in v gospodarskih društvih in ustanovah 787 učiteljev in učiteljic.

Šolski radio

—r XXII. teden. V torek dne 21. marca bo predaval g. Viktor Zabkar »O kavčuku«. Vsebinska predavanja je: Med najbolj zanimive tvorbe narave prištevamo kavčuk. Iz mlečnega soka nekaterih tropskih dreves si je človek z raznovrstnimi postopki izdelal tvarino, ki bi jo danes težko pogrešal.

Iz temnih pragozdov in plantaž vodi pot v preproste kočje domačinov ali tvornice, kjer se izdelava surovi kavčuk. V najrazličnejših oblikah nastopi nato pot v tovarne po vsem svetu, kjer mu čiščenje, zlasti pa vloga žvepla podeli svojstva, ki jih ne premore nobena druga tvarina. Zato je uporaba tako mnogovrstna in so postali izdelki prava potreba današnjega življenja.

Težnja človeka po osamosvojitvi tropskih nasadov, ga je napolnila do iznajdbe umetnega kavčuka.

V petek 24. marca bo predaval g. Viktor Pirnat »Na meji treh držav« po sledečih točkah: 1. Z vlakom iz Ljubljane do postaje Rateče-Planica. 2. Izlet na gorski vrh Peč v Karavankah, kjer je tromeja med Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo. 3. Razgled po Savski dolini. 4. Razgled po slovenski Koroški; Rožna in Ziljska dolina. Pripravite zemljevid dravske banovine in njenega severnega ter severozapadnega sosednjega ozemlja! Prav bodo prišle tudi slike iz Gorenjske, Koroške in slike Belopeških jezer.

—r Kmetijska radio-predavanja. V nedeljo dne 19. marca bo predaval g. inž. Wenko o živinoreji.

neznani in tuji. V posebni meri velja to za naše prirodoslovce in vendar imamo ravno na tem polju marsikaterega velikana, ki s ponosom nanj lahko kažemo.

V zadnjih letih se je izkušalo v tem oziru zamujeno vsaj deloma popraviti. Tako je ravno letos v Vodnikovi družbi izšel drugi zvezek avtobiografije velikega elektrotehnikarja Mihajla Pupina v prevodu dr. Pavla Brežnika. Spričo globokih misli in čiste ljubezni do naroda, ki je z njo vsa knjiga prežeta, bi morala postati ta knjiga obvezno berilo za našo šolsko mladino.

Pred desetimi leti sem skušal jaz pokazati slovenskim učiteljem življenje in delo našega gotovo največjega duševnega velikana Rudjera Boškoviča v knjigi »Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnostne teorije« (Ljubljana 1923. Predstavil sem ga tudi italijanskemu svetu kot predhodnika Alberta Einsteina v predavanju, ki sem ga imel v društvu »Mathesis« v Trstu in ki je bilo v izveliču objavljeno v »Periodico di matematiche« (Serie IV. Vol. II. N. 3. Bologna 1922), nemškemu svetu pa za razpravo »Roger Joseph Boscovich als Relativist« v »Archiv-u für Geschichte der Mathematik, der Naturwissenschaften und der Technik« (II. Band, 4. Heft. Leipzig 1929).

Ravnokar pa je izšla v založbi Mladinske matice v Ljubljani moja knjiga o Nikoli Tesli, ki je namenjena predvsem naraščajoči mladini. Dovoljeno naj mi bo, da se s tega mesta zahvaljujem založnici, ki se ni strahla gmotnih žrtev ter je omogočila publikacijo in opremila knjigo na način, ki je za sedanje razmere naravnost sijajen.

S temi poizkusi pa je ledina šele načeta. Veliko dela še čaka, toda delo mora biti izvršeno.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

UKINITEV DRŽAVNIH UČITELJSKIH IN UVEDBA PEDAGOŠKIH AKADEMIJ V GRČIJI

Prosvetno ministrstvo v Atenah je predložilo 11. januarja t. l. skupščini poseben zakonski osnutek o uvedbi pedagoških akademij. Po tem načrtu bodo tvorjene pedagoške akademije v onih mestih, kjer so dosedanja učiteljska ali gimnazijska, vendar predvideva ministrstvo v svojem predlogu največ šest takih šol.

Pouk v pedagoških akademijah naj bi trajal dve leti. V posameznih razredih sme biti največ 45 učencev. V prvi razred bodo sprejeti absolventi VIII. razreda drž. gimnazije, ki so položili zrelostni izpit z dobrim uspehom. Kdor ni zadostil temu predpogoju, sme polagati tudi sprejemni izpit. Sprejemali se bodo zdravi in neoporečni gojenci do 25. leta.

Na pedagoški akademiji bodo uvedeni naslednji predmeti: filozofija, pedagogika, psihologija, grški jezik, otroška somatologija, higijena, kmetijstvo, fiziologija, glasba, risanje, lepota, ročna dela in en tuj jezik (francoski, nemški ali angleški). Za prestop v drugi razred je potreben najmanj »dober« uspeh konec prvega šolskega leta. Učenca, ki dobi iz dveh predmetov »slabo«, izključijo iz šole.

Za ravnatelje in profesorje na pedagoških akademijah bodo imenovane one osebe, ki imajo kvalifikacijo za poučevanje istih predmetov na učiteljskih.

Za vsako pedagoško akademijo bosta osnovani dve vodnici, ena z deljenim, druga z nerazdeljenim poukom.

Današnja državna učiteljska bodo ukinjena s koncem šolskega leta 1932/33. Dijaki in dijakinje nižjih treh letnikov imajo pravico vstopiti v odgovarjajoče razrede drž. gimnazij, dijakom IV. letnika pa je dovoljeno vpisati se v pedagoško akademijo. Absolventi pedagoških akademij bodo sprejeti za učitelje na osnovnih šolah kot dosedanjí absolventi učiteljskih.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

BELGIJSKA ŠOLA.

Belgijski zakonodajni svet je bil eden izmed poslednjih, ki je priznal otroku pravico do elementarnega pouka. Ta pravica je bila pripoznana tik pred izbruhom svetovne vojne, namreč leta 1914., ko je bil sprejet šolski zakon, s katerim je bila upeljana brezplačna in obvezna šolska dolžnost vseh otrok od 6. do 14. leta. Svetovna vojna pa je seveda znatno zadržala izvajanje tega zakona, tako da je mogel zakon stopiti šele po končani svetovni vojni v polno veljavo.

Belgijska ustava proklamira neomejeno svobodo v poučevanju. Razen tega zahteva tudi organizacijo in vzdrževanje ljudske, odnosno narodne prosvete. V resnici pa se je ta država odrekla že leta 1842, vsem bremenom v tem smislu; vse to pa je naložila na rame občin, ki naj skrbijo za ureditev in vzdrževanje narodnih šol pod državnim nadzorstvom in s pomočjo denarne pomoči države.

Belgijsko narodno šolstvo se deli na dve skupini.

1. Osnovne ali laiške šole, ki naj bodo zgrajene in vzdrževane od občin, in
2. Zasebne šole, katere vzdržujejo razne dieceze.

Šolske kongregacije upravljajo torej privatne šole, skrbje za dogmatično vzgojo in

Koliko velikih naših mož se čaka, da jih spoznamo.

Komu je na pr. znan Markanton de Dominis (Gospodnetič), ki je bil predhodnik Galileja Galileja na stolici za matematiko na padovanski univerzi in so ga že mrtvega obenem z njegovimi knjigami sežgali na Campo dei Fiori v Rimu? V skromni obliki sem ga predstavil naši primorski mladini v tedaj še izhajajočem mesečniku »Naš glas« (Letnik IV., števil. 6-9, Trst 1928.) Ali komu je znano, da je ravno pred šestdesetimi leti izšla prva strogo znanstvena fizikalna razprava v slovenskem jeziku izpod peresa našega rojaka Simona Šubica, profesorja na univerzi v Gradcu, in da je, vsaj kolikor je meni znano, sledila tej razpravi do danes samo še ena slovenska znanstvena fizikalna razprava, namreč leta 1874. in sicer tudi od istega avtorja?

In vendar smo imeli tudi druge, in celo večje slovenske fizike. Omenim naj samo profesorja univerze v Innsbrucku Ignaca Klemenčiča, čigar ime sem zaman iskal celo v »Slovenskem bibliografskem leksikonu«. Le senator Ivan Hribar ga mimogrede omenja v svojih spominih kot prijatelja, s katerim se je shajal v Gradcu.

Leta 1935. pa bo prva stoletnica rojstva največjega slovenskega fizika koroškega rojaka Josipa Stefana. Dunajska univerza, katere profesor in rektor je bil, se mu je izkazala hvaležna in mu je postavila v univerzitetnih arkadah prekrasen spomenik. Mi smo se ga spomnili le s krajšimi nekrologi o listih in revijah. Naša dolžnost je, da vsaj ob stoletnici njegovega rojstva na dostojnejši in njega in nas vredni način slavimo njegov spomin.

tendenčni pouk. Verouk se poučuje tudi na vseh narodnih šolah. Otrokom, katerih starši se pa odločno izrazijo, da ne žele pouka v verouku, se ni treba udeleževati verskega pouka. V zadnjih časih pa je bil pod rastočim pritiskom konservativnih življenj prenesen večji del prispevkov za vzdrževanje zasebnih konfesionalnih šol na državo. Tako se je rodilo to velevažno in težko belgijsko vprašanje, ki vzdržuje dve šolski vrsti (javne in cerkvene), ki si vedno nasprotujeta. Med obema vrstama šol je nastal velik boj, ki je v mnogih primerih tako hud, da se ga ne da popisati. Belgijsko šolstvo lahko primerjamo z našim predvojnim šolstvom v zvezi s tako zvanim »Schulvereinom«, ki je nasprotoval, kjer je le mogel in kolikor je mogel, uspešnemu razvoju našega narodnega šolstva. Tak šolski boj slabo vpliva na razvoj šolstva in na narodno prosveto sploh. Ta boj uničuje tudi šolsko reformno gibanje in vsak pedagoški napredek.

Posamezni poizkusi za novo šolo so torej sila redki in ostajajo na ramah le nekaterih, število njih pa je sila pičlo. Ako opazujemo vse tamkajšnje šolsko življenje, pridemo do prepričanja, da se ta posamezna stremjenja po novi šoli ne morejo uveljaviti za ves šolski sistem. Tako osnovnošolska konkurenca, ki se dandanes javlja v Belgiji, ne more imeti dobrih rezultatov. Belgija je na prosvetnem polju med zadnjimi državami. Mesto da bi država uknila eno vrsto šol, pa še podpira boj, ki bo postal za tamkajšnje šolstvo usodepoln.

USPEHI PROPAGANDE ZA ZOBNO NEGGO V KANADI.

Kanadski zdravstveni urad je zapolnil široko zasnovano propagando za ustno higieno. Zdravniki, ki so bili pri tem udeleženi, so žrtvovali mnogo časa in denarja v idealnem stremjenju, da bi prebivalstvo opozorili na veliko vrednost dobro ohranjenih zob in skrbno negovanih ust. Vse se je vršilo po dobro premišljenem načrtu. Tako je bilo v mestu Saskatoon v treh dneh pregledanih 7300 šolskih otrok, zobni zdravniki so imeli v vsakem razredu otrokom primerna predavanja, istočasno pa so tudi vsa druga društva pridela predavanja o ustni higieni. Ta propaganda se je razširila na vso deželo in je sodelovanje vsega časopisja mnogo pripomoglo k uspehu. Samo ob sebi umevno so pritegnili

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

tudi radio v propagandno službo in celo lastni kinematografi so se z vneto pridružili ostalim delavcem. Predvajali so med drugim programom tudi filme o negi ust, in imajo mnogo uslug na uspešno izvršeni akciji. V zvezi z Rdečim križem in javnimi bolnicami so se povsod ustanovljali potujoči zobni ambulateriji in izvršili ogromno delo. Zadržanje občinstva do te propagande je bilo vseskozi ugodno, zanimanje je bilo nepričakovano veliko. Z vneto je sprejelo vse informacije in navdušenje je stalno rastlo, tako da so se vsi sestanki in predavanja končala s popolnim uspehom. Propaganda beleži znatne uspehe. Stotine otrok, ki niso imeli niti prilike niti gmotnih sredstev, da bi šli k zobnemu zdravniku, so bile deležne brezplačne zobnozdravniške nege. V mnogih primerih so bila usta naravnost v brezupnem stanju in najbližji zobni zdravnik oddaljen 40 do 100 milj. V voditeljih vlade se je zbudil čut odgovornosti, da so uvideli, da morajo nastopiti popolnoma drugačno pot za poučevanje ljudstva o vrednosti zdravih ust.

Sodelovanje provincialnih vlad z zastopniki zobnih zdravnikov za zboljšanje narodnega zdravja bo rodilo trajne uspehe. V načrtu je zakon, po katerem bodo morala mesta iz lastnih sredstev prispevati za pospeševanje narodnega zdravja in bo na ta način v mnogih okrožjih mogoče tudi zobne zdravnike pritegniti v javno zdravstveno službo. Minister za narodno zdravje je obljubil, da bo vse predloge zobnih zdravnikov za pospeševanje narodnega zdravja v polni meri upošteval; med drugim se bo osnoval poseben oddelek za ustno higieno pod vodstvom stalnega direktorja in se bo v bolnicah in drugih državnih zavodih uvedla stalna zobnozdravniška služba. Sijajno sodelovanje časopisja in zobnih zdravnikov, ki se je med propagando tako zelo obneslo, se bo v bodočem nadaljevalo, ker so se zastopniki časopisja obvezali, da bo 250 časopisov zapadnih provinc pod vodstvom zobnozdravniškega društva prinašalo po enkrat na teden članke o negi ust in zob.

Stanovska organizacija JUU iz društev:

VABILA: = JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO zboruje v soboto 18. t. m. ob pol 9. uri dopoldne na II. deški osnovni šoli. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Kraški svet s posebnim ozirom na raziskovanje podzemeljskih jam. Predava gov. Iv. Michler. Izvajanja bo pojasnjeval s skioptičnimi slikami. 3. Slučajnosti. Odbor. = JUU SRESKO DRUŠTVO v LOGATCU bo zborovalo dne 24. marca t. l. ob 8. uri na Rakeku. Poleg situacijskega poročila je na dnevnem redu predavanje gosp. rav. Trčka,

POROČILA:

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V SMARJU PRI JELSAH je zborovalo v soboto 11. februarja 1933. ob 10. uri v Rog. Slatini ob navzočnosti 42 članov t. j. 50%.

Predsednik tov. Verk otvoril zborovanje z iskrenim pozdravom na navzoče, spominjajoč se tov. Kregarja, ki je bil nekoč član našega društva, a mu je neizprosna smrt pretrgala nit življenja v najlepši moški dobi. Članstvo se je v znak pietete dvignilo s svojih sedežev ter zaklicalo: »Slava mu!«

Zapisnik zadnjega občnega zbora se prečita in odobri.

Prečitajo se došli dopisi. — Izvolil se je zaščitni odbor sestojč iz naslednjih tovarišev in tovarišic: Ahtik Jožica, Glinšek Ivan, Kočvar Oto, Perin Marica, Stefanciosa Tone in Tomažič Božidar.

Tovariš Sekirnik poda referat »Današnje prilike v šoli in izven nje.« Predavatelj je v svojem obširnem govoru opisal razmere, ki vladajo med šolo in domom, občino ter kraj. šol. odborom. Govoril je o učilih in šolskih knjigah ter zvezkih. Po končanem predavanju se je razvila živahna debata, v katero so posegli naslednji: Ahtikova, Fink, Stefanciosa, Tomažič in Verk. Končno se je osvojil tale sklep: Pocenijo se naj zvezki in knjige; nove izdaje naj ne bodo vedno različne po vsebini od prejšnjih.

Ponovno se je razpravljalo in sklepalo o številu zborovanj. Izglasovalo se je, da se vrše letno 5krat, a ne 3krat, kakor je bilo sklenjeno na občnem zboru, oziraje se na dejstvo, da so v našem okraju terenske razmere še dokaj ugodne.

V zadevi šolske administracije je prevladovalo v debati mnenje, da je ni treba toliko poenostaviti kakor ustaliti.

Tov. predsednik prečita temeljne smernice učnega načrta za osnovno šolo. Razvila se je dolgotrajna debata, v kateri se je osobito naglašalo, da bodi okvirni učni načrt prikojen tako, da dopušča čim večjo elastičnost z ozirom na različne šolske razmere in krajevne prilike.

Prečitana »Spomenica predsedniškega zbora JUU, sekcije za dravsko banovino, je bila sprejeta z odobravanjem in soglasno odobren predlog: Spomenico predsedniškega zbora JUU za dravsko banovino odobravavamo točko za točko in pozivamo sekcijo, naj vztraja na začrtani poti in se bori brez ozira na levo in desno za dobrobit šole in našega stanu.

Pri slučajnostih navede tov. blagajničarka vse one, ki še dolgujejo na članarini. Zamudniki naj se opomnijo. Če v teku dveh mesecev ne plačajo, se jih brez nadaljnjega črta.

Tov. Berce prosi šol. upravitelje, naj mu že enkrat odgovorijo na njegov dopis o de-

Učiteljska knjigarna podružnica

Maribor — Tyrševa ulica števil. 44

lovanju obstoječih društev, ker mora to javiti Zvezi kulturnih društev.

Prihodnje zborovanje se vrši 8. aprila t. l. v Rog. Slatini.

Verk Miloš, preds. Ratar, tajnik.

= JUU SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR-MESTO je zborovalo 16. februarja t. l. na III. deški osnovni šoli v Mariboru. Od 86 članov je bilo prisotnih 51, to je 60%.

Tov. predsednik Hočvar pozdravi uvodoma novovstopivši članici Maslač Vlaso in Stanič Zoro ter poroča o izvršitvi sklepov društva od zadnjega zborovanja glede učiteljske stalnosti, stanarine in priznanc za prispevke za Nabavljalo zadruge.

Učiteljstvo obsoja škodljivo početje rušilcev države ter enodušno odobrava spomenico narodnega odbora.

Z zadovoljstvom je bilo sprejeto poročilo o delovanju našega učiteljskega naraščaja. Tov. predsednik priporoča tovarišem, naj po možnosti pridno posežejo njihove prireditve. Od sekcije poslanega zneska odobri društvo 1000 Din naraščaju in 500 Din zposelnim učiteljskim abiturientom.

Tov. predsednik poroča dalje, da se je v imenu učiteljstva pritožil pri g. direktorju tuk. drž. učiteljska radi neosnovanih izjav nekega g. prof., ki so za učiteljski stan ponižajoče in omalovaževalne.

Sekcija je pokrenila akcijo za skupno delovanje vseh narodno obrambnih društev v obmejnih krajih. Naše društvo je naprošeno, da prevzame organizacijo širše ankete in vodi vsa pripravljala dela. V to svrhu je bil sestanek v sredo 15. t. m., kjer so sodelovali zastopniki vseh obrambnih društev v Mariboru. Sklenilo se je tudi, da naj vodi to enotno delovanje Narodna odbrana. Kot zastopnika učiteljskega društva se nominirata v to anketo g. nadzornik Ivan Tomažič in tov. Rodé Silvo.

Tov. predsednik poroča podrobno o zidavi lesenih hiš, ki jih nameravajo graditi drž. uslužbenci v Mariboru. O tem je predaval na učiteljskem sestanku dne 14. t. m. predsednik tega odbora g. Tumpej. Za to akcijo vlada veliko zanimanje.

Pri tajniškem poročilu se obravnavajo vsi došli dopisi. Pri razpravi glede pravnega konzulenta se je razvila živahna debata, v katero so posegli tov. Alt, Malenšek, Rode, Cibič, Hočvar in Womer. Soglasno se sprejme sklep, da je naše društvo načelno za pravnega konzulenta, ker je isti za tako organi-

Klleti naše nočni vam poset, »Daj-Dama« atrakcijo odkriva, a še bolj privlačen je magnet, ki v lokalu avtomat ga skriva.

zacija, kot je naša, neobhodno potreben. Sekcijo pa naprošamo, da izdela načrt pogodbe s pravnim konzulentom ali naj bo isti plačan honorarno ali pogodbeno od posameznega slučaja in ga pošlje društvom v pretres.

Na občni zbor Zveze kulturnih društev, ki se vrši dne 26. marca, pošlje naše društvo kot delegata tov. Feiniga.

Zaščitnega odbora društvo ne izvoli posebej, temveč poveri društvu to nalogo odbora, kar je pri našem društvu v mestu lahko izvedljivo.

Poročilo vestne tov. blagajničarke Wieserjeve je kaj razveseljivo. Vse članstvo plačuje članarino točno.

Referat tov. Hrena: Tov. Hren nam je v izčrpnem referatu orisal razvoj učiteljskega stanu in organizacije.

C. Hočvar, s. r. preds. I. Womer, s. r. tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUZEMBERKU je zborovalo dne 4. marca t. l. v Žuzemberku ob 76% udeležbi.

Tovariš predsednik pozdravi uvodoma še posebej sreskega kmet. referenta g. K. Vriska, ki je posetil zborovanje z namenom, da stopi v čim tesnejši stik z učiteljstvom v srezu. Pozdravi še tov. Viktorja Pirnata iz Novoga mesta in častita tov. Franju Povšetu k njegovi poroki.

Nato poroča o važnejših dopisih sekcije; tako o zadevi pravnega konzulenta, o stanarinah in kurivu, o zaščiti članstva, o izjavah in pismih, ki jih dajejo oziroma pošiljajo posamezniki merodajnim faktorjem ter o sodelovanju učiteljstva na kmetoski gospodarskem pospeševalnem delu. Pri tej priliki so bili stvorjeni sledeči sklepi:

a) Količina drv naj se določi z uredbo.

b) Izplačevanje stanarine, ki pripada učiteljstvu po zakonu o narodnih šolah, naj vrši banovina.

c) Sekcija naj s centralnim udruženjem ukrene potrebno, da se bodo vršila napredovanja hitreje in tako, da pridejo pri tem v poštev res najprej oni, ki imajo za napredovanje največ predpogojev.

d) Članstvo se soglasno izjavi za nastavitve pravnega konzulenta pri sekciji, četudi bo to zvečano z eventualnim povišanjem članarine.

e) Društvena uprava naj napravi primeren vloga na avtobusno podjetje, ki vzdržuje progo Stična-Zužemberk, da dovoli učiteljstvu polovično vožnjo, kakor so storila nekatera podjetja na Gorenjskem.

f) V zaščitni odbor se izvolijo tov. Franc Mervar, C. Dequal in A. Terpinova. Predavanja: 1. Sreski kmetijski referent gospod Vrisk je predaval o sodelovanju kmetijskih strokovnjakov z učiteljstvom, ki je z narodom v najtesnejši zvezi in dejanske težnje in potrebe najbolj pozna. Zato bo z učiteljstvom v stalnih zvezah ter ga bo ob

Oddelek za učila

Ljubljana
Maribor

vsaki priliki prosil pojasnil in nasvetov glede zboljšanja kmetijskih panog v posameznih šolskih okoliših. Poudarjal je še važnost primernih šolskih vrtoev ter bo skušal nuditi učiteljem - vrtnarjem vso moralno in gmotno pomoč. Po predavanju se je vršila živahna debata, ki je še bolj utrdila prijateljsko vez med kmet. referentom in učiteljstvom.

2. Tov. V. Pirnat je v vnešenih besedah orisal namen in naloge Jadranske straže in njenih edinic. Pri tem je zbrano članstvo korporativno pristopilo k tej narodno-obrambni organizaciji. V Žuzemberku pa se je ustanovilo njeno poverjenstvo, ki ga bo vodil tov. Zumer A. Po šolah pa se bodo ustanovili Podmladki J. S. še v tekočem mesecu.

3. V globoko zamišljenem predavanju pod naslovom »Dvor nekdanj in sedaj« je podal tov. C. Dequal zgodovinsko, gospodarsko in kulturno sliko svojega šol. okoliša. Popeljal je zborovalce na keltsko gradišče pri Vinkovem vrhu, pa jih potem spremjal sem do današnje dobe ter se pri tem v podrobnosti dotaknil vseh zanimivosti, ki jih je toliko, pa niso do danes še nikjer zapisane. Zeleni bi več tovrstnih predavanj.

Tov. predsednik se predavateljem prisrčno zahvali in pozove članstvo, da se prihodnjega zborovanja, ki bo v maju v Hinjah, udeleži v polnem številu ter s tem nagradi naše tovariše, ki orjejo brazde kulture v težko dostopnih krajih Suhe Krajine. Fr. Mervar, predsednik. R. Hrovatin, tajnica.

+ JUU SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO V LITVI je imelo svoje zborovanje v soboto, dne 18. februarja 1933. ob 9. uri v Sokolskem domu v Zagorju. Navzočih je bilo 52 članov. — Tov. Levstik je izrekel dobrodošlico v imenu domačinov.

Nato pozdravi predsednik tov. Župančič vse navzoče, posebno pa še tovariše iz višnjegorskega okoliša, poda situacijsko poročilo in prečita nekatere došle dopise. Zbor se izreče proti uvedbi pravnega konzulenta, ker bi se s tem preveč povečala članarina. Blagajnik tov. Kopriva poroča, da je pristopil v naše društvo tov. Medveček, šolski upravitelj v Javorju. Nadalje se sklene, da se vse zaostan-